

Fogalmi emlékeztető :

Az egyetem lényegét képező fogalmak jelentése mára elhalványodott. Az alábbi emlékeztetőben foglaltuk össze azt, amit kulturális emlékezetünkben és követeléseinkben él.

1. A tanügyi reform nem lehet anarchia.

Az egyetemek tanügyi, tantervi helyzetét tarthatatlannak és egyben reformálhatatlannak tartjuk, egyetlen megoldást látunk: a tabula rasa megoldást. Az egyetemi oktatás egészét kell megváltoztatni. A foltozgatás immár csak olyan állapotokat idézhet elő, amilyenbe a jelenlegi V. éveseket juttatták. Az új megoldást egyszerre vezessék be a tanintézetek; az első évfolyamtól a diplomáig terjedő hatállyal, szakértők bevonásával alaposan előkészítve, állandó hallgatói részvétellel, átalakított, biztos gazdasági háttérrel, és sürgősen. Irányadónak a középkori és a jelenlegi nyugati universitasokat tartjuk. Minden további halogatás a (humán) értelmiség, vagy a tágabb értelemben vett írástudás létét veszélyezteti.

2. Az egyetem nem általános iskola.

Az általános iskola attól az, ami, hogy általánosan kötelező, és minden további tudás alapja. Ehhez mértén azonban a középiskola az általános iskolában tanultak, az egyetem pedig a középiskolában tanultak lerombolásával és elfelejtetésével kezdődik. Mivel az iskolaköteles kortól a diplomáig tartó oktatás organikussá tételét egyelőre sajnos nem látjuk a hatáskörünkbe tartozónak (jóllehet általános reformot tartunk szükségesnek), átmeneti megoldásnak azt javasoljuk, hogy a három iskolatípus ne csak az oktatott anyag kiterjedésében és mélységében különbözzék, hanem struktúrájában, oktatási stratégiájában, céljaiban és nevelési módszereiben is. Dimenzióikban a felsőfokú tanintézetek nem az általános iskola, hanem az akadémia felé tekintenek. Ez minden felsőoktatási reform alapja.

3. Az egyetem nem középiskola.

Az előző ponttal összhangban felhívánk a figyelmet arra, hogy az egyetem célja és eszménye nem egy magas szintű középiskola. A társadalmi lény számára az egyetem az utolsó lehetőség arra, hogy szervezett formában jusson hozzá a tudáshoz. Minden olyan intézményt, személyt, körülményt vagy berendezkedést, amely az egyetem ebbeli működését akadályozza, gátolja, nehezíti vagy lassítja, károsnak és társadalomellenesnek minősítünk. Jogunknak és kötelességünknek tartjuk, hogy ezek ellen minden adódó formában és módon fellépjünk.

4. Az egyetem nem pártiskola.

Világnézeti nevelés: nincs, nem létezik. A világnézeti nevelés a legkisebb társadalmi egység, a család, a szülők feladata. Az értelmiségi feladata, egyben világnézete az írástudás, a tudás őrzése, gyarapítása és továbbadása. Minden más jellegű világnézeti nevelést az erőszak eszközeinek tekintünk. Ennek értelmében számítani kívánjuk a felsőoktatásból az összes ideológiai tárgyat, lévén ezek feleslegesek és károsak. Helyüket átfogó és általános társadalomismeret vegye át.

5. A hallgató nem gyermek.

A nagykorúság elérése után minden ember felnőttnek tekintendő. A hallgató felnőtt, érdekeivel, helyével és céljaival tisztában lévő, munkáját végző (dolgozó) fiatal szakemberjelölt. Ebből adódóan az egyetemnek egyenjogú polgára, feladataiban és tetteiben felelősségre vonható, vita- és eszmecsereképes. Kora, jogállapota, anyagi helyzete, esetleg meglévő családi függősége semmiféle kommunikációban nem gyengíti semmiféle megnyilvánulását. Az egyetemre való beiratkozásával hitet tett a tudás megszerzése mellett, ennek értelmében pedig a változtatás egyre fokozódó követelésében a jobbítás szándéka vezeti, nem egyéb érdek. Minden más vélekedést bizalmatlanságnak és a kommunikációs szabályok felrúgásának tartunk. Ilyen esetekben egyéb közlésformákat kell keresnünk.

6. Az oktató nem munkafelügyelő.

Az oktató az adott szakterület legjobban képzett szakembere. Olyan pedagógiai képességekkel rendelkezik, amelyek méltóvá teszik őt arra, hogy azokat tanítsa, akik szakemberek és/vagy pedagógusok lesznek, és akik szakterületük felső rétegét fogják alkotni és/vagy tanítani. Az egyetemi oktató ezzel a kötelezettséggel és felelősséggel él és dolgozik. Egyetemi tanárságával hitet tett a tudás megőrzése, gyarapítása és átadása mellett. Ennek messzemenő szem előtt tartásával az egyetem működésében betöltött irányító, ellenőrző és számonkérő pozíciója sem gyengíti semmiféle kommunikációban betöltött szerepét. Adottnak vesszük a kikezdehetetlen életformát és magatartásmódot, adott vesszük, hogy minden vitában a jobbítás szándéka vezeti. Minden más vélekedés gyanakvás és a kommunikációs szabályok felrúgása. A feladatára bármiféle szempontból nem méltó tanár méltatlanságának bebizonyosodása után a hivatalos állásfoglalástól függetlenül nem polgára többé az egyetemnek. A hallgatóság vele szemben ennek megfelelően viselkedik.

7. Az ösztöndíj nem könyöradomány.

A hallgató a munkáját végző fiatal szakemberjelölt. Nem kivetettje, nem eltartottja, nem elősdiye, hanem állampolgára a társadalomnak, ezen belül az egyetemi társadalomnak, ezen belül az egyetemi társadalomnak. Jogaiért felléphet, érdekeit képviseltetheti, a munkájáért fizetést kap. Javadalmazása az általános bér- és jövedelemmozgás szerint alakuljon, és az inflációs ráta mellett legyen tekintettel a lakásviszonyokra, a tanügyi költségekre és az utazási körülményekre. Az ösztöndíj fizetésjellegének alapvető feltétele, hogy amennyiben a hallgató kölcsönt kíván felvenni, a pénzintézetek hitelképes ügyfélnek tekinthessék őt.

8. Az oktatói fizetés nem ehér.

Az egyetemi oktató maximálisan képzett oktató és nevelő szakember. Munkájáért az általa oktatott szakterület legmagasabb fizetését kell kapnia, a tudományos pozíciók és az egyetemi státusok fokozatában. Javadalmazása az általános bér- és jövedelemmozgás szerint alakul, és az inflációs ráta mellett a tanítási órák száma, a vezetett szemináriumok, a megtartott előadások és a megjelent publikációk függvényében állandóan változik. Fizetésének, és pusztán annak - kielégítő munkavégzés esetén - elegendőnek kell lennie méltó lakásviszonyok, életszínvonal, könyvellátás és utazási költségek fennakadás nélküli biztosítására.

9. Minden tanszék azt tanítja, ami a neve.

A tanszék feleljen meg a meghirdetett általános célkitűzéseknek. Tilos a túlzott specializáció: az oktatott tananyag nem feltétlenül egyezik

meg a kutatási területtel. Az oktatott tantárgyakat nem a tanszék személyi ellátottsága szabja meg. A tanszék köteles eleget tenni a nevéből következő összes feladatnak, vendégelőadók meghívásával szükség esetén, vagy bármely más módon.

A tanuló azt tanulja, ami a szakja.

Bizonyos összefoglaló név alatt nem lehet szűken vett szakterületre specializálódni. Egy néven nem lehetséges kétszakos képzést megvalósítani (pl. magyar irodalom és nyelvészet). A szétválasztásról a tanszékcsoport dönt egyenlő szavazási feltételek mellett. Az egyetemi oktatás távlati célja az egy- vagy másfél szakos képzés.

10. Az államvizsga nem szigorlat.

Nem mammutméretű szigorlat, kollokvium vagy beszámoló. Nem vizsga, hanem disputa jellegű. Áll a szakdolgozat (diplomamunka) mestermunka megírásából, ismertetéséből, és vitában való nyílt megvédésből. A diploma a tudományos fokozatok között a legalacsonyabb, nem pedig az iskolai ellenőrző műveletek között a legmagasabb. Minősítése ezek módján történik (bizottság, bírálók, opponensek, közönség, Disputatio-kiadvány).

11. A szigorlat nem vizsga.

A szigorlat nem nagyméretű, nem ismételt vizsga jellegű számonkérés. Egy nagyobb tanítási egység lezárása, egyben annak felmérése, hogy a hallgató milyen mélységben képes átlátni az adott anyagrész összefüggéseit, és helyét egy nagyobb egységben. A tételek sem mennyiségükben, sem minőségükben nem lehetnek azonosak, még hasonlóak sem a kollokviuméihoz. A szigorlat ennek értelmében két részből áll: alapvető tényeket felmérő tesztből és egy szóban kifejtendő esszé jellegű feladatból, mely az adott teljes anyag egy részterületét egy vagy több szempontból rendezi, értelmezi, elemzi.

12. A vizsga nem beszámoló.

A kollokvium nem az előadáson elhangzottak vagy a szemináriumon megbeszéltek reprodukálása. Kizárólag a szemináriumi, vagy előadásanyagot nem lehet számonkérni. A szeminárium a konkrét problémamegoldás terepe, célja nem tudományos igazságok közlése, hanem a gondolkodni tanítás. A tudományos igazságokat a hallgató az olvasmányaiából és az előadásokból gyűjti. Lévéen, hogy a kollokvium a mindenkori két oktatási formán alapul, értelemszerűen ezek jellemvonásait egyesíti magában: konkrét problémákat old meg az elsajátított tudományos igazságok segítségével.

13. A beszámoló nem kollokvium.

Beszámoló örve alatt eleddig a vizsgaszám szinte korlátlanul növelhető volt, emellett a hallgató a beszámolóval fizethetett és dolgozhatott meg a gyakorlatilag egyáltalán nem látogatott szeminárium jegyért is. Ennek kiküszöbölése végett: a továbbiakban beszámoló nincs. A szeminárium közös problémamegoldó gyakorlat, az érdemi rész a hallgatóság fejében történik a szeminárium időpontjában és helyén, mini disputációkra épülő közös vitában. Ily módon semmiféle számonkérésnek helye nincs. Az érdemjegyet a tanuló a szemináriumi munkára kapja. A hallgató ennek hiányában (passzivitás esetében is!) érdemjegyet nem kap. A tanító pedig a szemináriumi kötelezettségek teljesítése után a hallgatóval szemben semminémű igénnyel nem léphet föl.

14. A szeminárium nem előadás.

a. A szemináriumon a tanító nem produkál, hanem vezeti a vitát,

ellenőrzi a mondottakat és javítja a hibákat. Emellett irányítja a felkészülést, és óráról órára rendszeresen felhívja a figyelmet az adott szakterület szakirodalmának legújabb eredményeire.

- b. A Szemináriumon nem a tanító produkál. "Az egyetem nem középiskola" pont értelmében az első évfolyamtól eltekintve adottnak vesszük, hogy a hallgató képes reprodukálni az adott és elolvasott szakirodalmat, ezért azt számonkérni feleletben vagy referátumban időrabló és felesleges. A szemináriumon a hallgató produkál: mintaadásra is alkalmas, irányított és ellenőrzött problémamegoldó gyakorlatokat végez. A kiosztott szerepek szerint mini disputációt, ún. referátumot ír, bibliográfiával, formájában sajtókészen, bírál, opponál, vitatkozik. A szerepeket az adott órán kell kiosztani. Mindebből a tudás- és képességszint egyaránt felmérhető, számonkérésnek vagy javítási kísérletnek helye nincs.
- c. A tanító nem a szemináriumon produkál. A hallgató aktuális tudásáról szemináriumokon, vizsgákon, szigorlatokon és a záró disputáción számol be. Meg nem felelés esetén tovább próbálkozik, vagy távozik. A tanító kommunikációs és nevelési képességeiről a szemináriumvezetésben, szakmai tudásról publikációiban és/vagy előadásokban számol be. Meg nem felelés esetén, vagy a feladatát hiányosan teljesíti (a "tudás megőrzése, gyarapítása és továbbadása" hármas követelményét szem előtt tartva) távozik az egyetemről. A tanító az előadáson produkál: bemutatja, értelmezi, befoghatóvá teszi, valamint tartalmában és formájában sajtókészen adja át a hallgatóság többsége által el nem érhető ismeretanyagot.

15. Az egyetemi státus nem hűbéri kiváltság.

Az egyetemre való bekerülés, az ott elfoglalandó állás egyetlen kritériuma a konkrét szakterületen bizonyított tudás. Sem az állásleépítések, sem a párt, sem az államhatalom semmiféle hatással nem lehet a státusok betöltésének módjára. Az egyetemen csak és kizárólagosan aktívan dolgozó, jól képzett, kommunikációképes és önálló véleménnyel rendelkező oktatónak van helye. Minden egyéb személynek távoznia kell. A minősítést független bizottság végezze a szakértelem, a kutatómunka és a tanítói tevékenység vizsgálata alapján, és a szakma véleményének, a publikációknak és a hallgatói teszteknek maximális figyelembe vételével.

16. Az index nem ellenőrző.

Az index nem az ellenőrzés, hanem pusztán a teljesítmény számontartását szolgálja. Nem szolgál az egyébként sem kötelező előadásokat tartó tanárok aláírásának gyűjteményeül. Jele az egyetemi polgárságnak, diákigazolvány és fizetőeszköz. (Lásd "A hallgató sem nem ingyenélő, sem nem ingyen élő, vagy az ösztöndíj nem könnyöradomány." pontot!)

17. Az index nem cselédkönyv.

A felsőoktatási képzés öt éves. Ebből semmiféle jogcímen ötöt lecsipni nem lehet. Pedagógiai célokból, sem, az oktatási gyakorlat címén sem. A jelenlegi tanárszakokon ötödéven gyakorlatilag nem folyik oktatás, vagy ha igen, csak félgőzzel. Ennek véget kell vetni. Az oktatás öt évig tart, egyenletesen elosztott óraszámokkal, vizgalkötelelességekkel. Az ötödév végén a diplomamunka megvédése után a hallgató megkapja szakjellegű diplomáját, a tanítani akarók pedig egy év fizetett pedagógiai gyakorlat után pedagógiai képzésre jogosító igazolványt (licentia ubique docendi) kapnak. A tanár- és tudósképzés elkülönítése ezzel megoldódik, az öt tiszta év védelme szintűgy.